

Wijzigingsbesluit Natura2000-beheerplan Groote Peel, Deurnsche Peel & Mariapeel

(Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant en Limburg, 13 december 2022)

Agrarische beregening binnen de bufferzones

Grondwateronttrekking voor beregening is gerelateerd aan landbouwkundig gebruik voor beregening van open teelten. Op grond van artikel 6, lid 3 van de Habitatrichtlijn en artikel 2.7, lid 2 Wet natuurbescherming (WNB), mogen activiteiten die uitgevoerd worden in en nabij een Natura 2000-gebied er niet toe leiden dat deze de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen in de weg staan. Als er een kans is op significante negatieve effecten van de activiteit is een vergunning op grond van de WNB vereist. Deze vergunning is bijvoorbeeld niet vereist als voor deze activiteit een vrijstelling in het beheerplan is opgenomen. Bij de vraag of in het beheerplan het huidige gebruik van grondwateronttrekking in de bufferzone's ten behoeve van beregening open teelt kan worden vrijgesteld van de WNB-vergunningplicht is het – conform artikel 2.9, lid 1 WNB – van belang om middels een passende beoordeling in beeld te brengen wat de effecten van de betreffende grondwateronttrekkingen zijn in het gebied en of deze mogelijk significante negatieve effecten hebben op de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied.

In dit kader is een passende beoordeling uitgevoerd op basis van hydrologische onderzoeken. Uitgangspunt hierbij (zoals ook bevestigd in de jurisprudentie) is dat de grondwateronttrekkingen zoals die in de bufferzone plaatsvinden, de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet mogen aantasten. De wetenschappelijke zekerheid is verkregen wanneer uit volledige, nauwkeurige en definitieve constatering en conclusies elke redelijke wetenschappelijke twijfel over de gevolgen van de grondwateronttrekkingen ten behoeve van beregening van open teelten, zijn weggenomen. Voordat we hieronder verder ingaan op de passende beoordeling, gaan we eerst in op de definitie van een bufferzone.

Bufferzones

In het beheerplan uit 2017 was geen eenduidige definitie opgenomen om de zone aan te duiden waarbinnen de grondwaterafhankelijke natuur wordt beschermd. Om dit te duiden, zullen we hiervoor de term bufferzone gebruiken en lichten wij nader toe welke termen in beide provincies hiermee bedoeld worden. Aan Brabantse zijde wordt met de term bufferzones bedoeld de attentiezones en de invloedsgebieden Natura 2000, die zijn vastgelegd in de Keur van het waterschap en die de wettelijke basis vormen voor de vergunningen voor grondwateronttrekkingen. In de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant zijn deze termen ook opgenomen. In de Omgevingsverordening Limburg 2014 wordt gesproken over 'bufferzones verdroogde natuurgebieden'. Ter verduidelijking is als bijlage bij dit wijzigingsbesluit een kaart gevoegd waarmee de bufferzones in beide provincies worden weergegeven. Overigens wordt in het beheerplan uit 2017 de term bufferzone ook op twee andere manieren gebruikt, namelijk om daarmee gronden aan te geven binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN) die verworven moeten worden en waarop peilverhoging dient plaats te vinden en om zones aan te duiden rondom natte natuurparels om een verdere verslechtering van de hydrologische situatie tegen te gaan. Dit komt niet overeen met de term bufferzone die dient voor de bescherming van grondwaterafhankelijke natuur, zoals hierboven beschreven. Dit wordt bij de herziening van het volgende beheerplan aangepast.

Passende beoordeling

Deltares heeft in opdracht van beide provincies een passende beoordeling opgesteld voor grondwateronttrekking in de bufferzones rondom de Peelvenen ten behoeve van beregening van open teelten. De passende beoordeling (als bijlage opgenomen) moet, zoals hierboven aangegeven, met een zekerheid grenzende waarschijnlijkheid onderbouwen of de huidige beregening, onder alle situaties, wel of geen significant negatief effect heeft op de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied. Voor de passende beoordeling zijn de volgende beschikbare gegevens en bronnen geanalyseerd en beoordeeld:

- hydrologische modelstudies – waaronder hydrologische onderzoeken van Witteveen+Bos en Artesia - en literatuur;
- recente kennis over grondwaterdynamiek in en rond hoogveen lichamen;
- vegetatiekarteringen.

De hydrologische onderzoeken zijn in opdracht van de provincie Noord-Brabant en Limburg uitgevoerd door Artesia en Witteveen+Bos op basis van beschikbare lokale grondwatermodellen voor de Mariapeel - Deurnsche Peel en de Grootte Peel. Deze zijn gebaseerd op invoer van lokale hydrologische gegevens zoals waterlopen, ontwateringsmiddelen, peilen, bufferzones en gewaskeuze. De modellen zijn bekend bij de gebiedspartijen vanuit eerdere analyses en onderzoeken. De modellen zijn aangepast om extreem droge situaties te kunnen doorrekenen. Hiervoor zijn de jaren 2018 en 2019 gebruikt. De uitgangspunten van de modellen zijn beschreven in de betreffende onderzoeken. Er is een inschatting gemaakt van het ecologisch doelbereik op basis van hydrologische hoogveencriteria.

Met de modellen zijn verschillende situaties (scenario's) doorgerekend:

- met de uitgevoerde en bestuurlijk vastgestelde hydrologische maatregelen;
- met en zonder berekening;
- in gemiddelde en extreem droge jaren.

Hiermee is inzichtelijk gemaakt:

- wat de veranderingen op de grondwaterstanden en stijghoogten zijn van berekening in gemiddelde en extreem droge jaren;
- aan welke van de hoogveencriteria wordt voldaan.

Aan de hand van grondwater- en oppervlaktewatermetingen is in de passende beoordeling geconcludeerd dat de grondwatersituatie in de Peelvenen niet voldoet aan de hoogveencriteria. Verder wordt aangegeven dat de staat van instandhouding van de Peelvenen ontoereikend is, mede vanwege verdroging. Ook staat op basis van de regionale modelstudies van Peelvenen vast, dat kan worden geconcludeerd dat grondwateronttrekking binnen de bufferzones effect heeft op de grondwatersituatie in de Natura 2000-gebieden.

Conclusie

Gelet op deze bevindingen luidt de eindconclusie in de passende beoordeling dat het niet mogelijk is om met wetenschappelijke zekerheid een significant negatief effect door de grondwateronttrekking in de bufferzones ten behoeve van berekening van open teelten uit te sluiten. Dit betekent dat er op basis van artikel 2.9 lid 1 sub a van de WNB geen vrijstelling van de vergunningplicht kan worden opgenomen in dit beheerplan.

Verduidelijking status bestaande rechten

Met dit besluit wordt geen verbod ingesteld op grond van de WNB. Niet langer vrijstellen betekent dat de reguliere systematiek ten aanzien van vergunningverlening geldt vanuit de WNB. Dat betekent dat per individueel geval moet worden bekeken in hoeverre deze van toepassing is op de betreffende grondwateronttrekking. Dit kan betekenen dat er op grond van artikel 2.7, lid 2 WNB een vergunningplicht geldt als significant negatieve effecten op voorhand niet zijn uit te sluiten. Tegelijkertijd kan het zo zijn dat er sprake is van bestaande rechten uit het verleden (kortgezegd: een WNB-vergunning of toestemming van voor de referentiedatum 10 juni 1994) waardoor wellicht geen (nieuwe) vergunning aangevraagd hoeft te worden. Deze bestaande rechten worden door het besluit niet aangetast.

Definitie open teelten

Onder open teelten vallen alle teelten (akkerbouw, weilanden, vollegrondstuinbouw) die niet onder glas of in tunnels worden geteeld. Er is in deze teelten een continu open contact met de atmosfeer. Bedekte teelten zijn bedrijfsmatige teelten onder glas of in tunnels waarbij geen continu open contact met de atmosfeer is. Hieronder vallen ook teelten in bedekte ruimten niet zijnde kassen of tunnels. Tunnels kunnen dus ook onder de bedekte teelt vallen, mits de tunnel afgesloten is en gedurende de teeltperiode blijft staan. Teelten waarbij het plastic tijdens de teelt wordt verwijderd, moeten worden gezien als onbedekte teelt.

Agrarische beregening buiten de bufferzones

Zoals hierboven aangegeven kan er geen vrijstelling worden opgenomen voor grondwateronttrekkingen *binnen* de bufferzones ten behoeve van beregening open teelten. Voor de volledigheid nemen we hier ook op wat de regels zijn in Noord-Brabant voor grondwateronttrekkingen *buiten* de bufferzones ten behoeve van agrarische beregening.

Provincie Noord-Brabant

Hiervoor zijn regels opgenomen in de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant en de Regeling natuurbescherming Noord-Brabant. Op basis van deze regelgeving geldt een vrijstelling voor agrarische beregening uit grondwater onder voorwaarden, gesteld in artikel 1.3 van de Regeling natuurbescherming Noord-Brabant. Onttrekkingen mogen geen significant negatief effect op een Natura 2000-gebied veroorzaken. Indien wordt voldaan aan de overige vereisten zoals deze zijn opgenomen in artikel 1.3 van de Regeling natuurbescherming Noord-Brabant, geldt de vrijstelling. Dit geldt zowel voor bestaande, als voor nieuwe grondwateronttrekkingen buitende de bufferzones ten behoeve van agrarische beregening. Waterschap de Dommel hanteert per 1 maart 2015 voor agrarische beregening een nieuw flexibeler beleid voor agrarische beregening buiten de beschermingszones en voor overgangszones binnen beschermde gebieden, in combinatie met waterconservering en besparing.

Overigens wordt het beregeningsbeleid ook beschreven op pagina 89 van het beheerplan. Voor meer informatie werd er verwezen naar www.brabant.nl/beregening. Deze verwijzing is inmiddels niet meer actueel. Informatie over grondwateronttrekkingen voor de landbouw is nu te raadplegen op:

<https://www.brabant.nl/onderwerpen/water/voldoende-water/grondwater-onttrekken>.

Provincie Limburg

Aan Limburgse zijn geen nadere regels gesteld ten aanzien van het vrijstellen van de vergunningplicht voor grondwateronttrekkingen buiten de bufferzones ten behoeve van beregening van open teelten. In de Omgevingsverordening Limburg 2014 zijn in paragraaf 5.8 echter wel instructieregels opgenomen voor het waterschap. Volgens het derde lid moet het waterschap invulling geven aan het stand still-beleid rond de natuurgebieden en in het overige gebied. Het totale aantal putten en pompen mag niet toenemen, ook niet *buiten* de bufferzone. Voor het gebruik van een nieuwe put of pomp, zonder een bestaande geregistreerde put of pomp te vervangen, geldt op basis van het stand still-beleid een algemeen verbod. Dit is nader uitgewerkt in de uitvoeringsregels behorende bij de Keur van het Waterschap Limburg (deel 5, hoofdstuk 3).

Wijziging beheerplan

Het voorgaande leidt ertoe dat het Natura 2000 Beheerplan Groote Peel, Deurnsche Peel & Mariapeel op grond van artikel 2.3, lid 6 Wet natuurbescherming als volgt wordt gewijzigd:

- Op pagina 102 (paragraaf 4.3) van het Natura2000-beheerplan 2017 wordt de gehele tekst onder het kopje 'Beregening' tot aan pagina 106 'Grottere winningen (waterwinning, industrie)', **vervangen door** de bovenstaande tekst vanaf kopje Agrarische beregening binnen de bufferzones (incl. bijbehorende tekst) tot en met het kopje Agrarische beregening buiten de bufferzones (incl. bijbehorende tekst).
- Op pagina 89 (paragraaf 4.1.4) van het beheerplan, wordt onder het kopje 'Beregeningsbeleid in Noord-Brabant' in de laatste zin, de verwijzing naar 'www.brabant.nl/beregening', **vervangen door** de verwijzing: 'https://www.brabant.nl/onderwerpen/water/voldoende-water/grondwater-onttrekken'.
- Op pagina 224 (paragraaf 7.6) wordt de volgende **tekst uit het Natura2000-beheerplan-2017 verwijderd:**

“Concreet betekent dit dat huidige grondwateronttrekkingen vooralsnog vrijgesteld zijn van de vergunningplicht, onder de voorwaarde dat er maatregelen worden uitgevoerd die herstel van het hoogveen verder brengen. Als uit onderzoek en monitoring naar voren komt dat de herstel niet of onvoldoende behaald worden met uitsluitend lokale maatregelen, zullen de effecten van de grondwaterwinning alsnog aan de bron aangepakt kunnen worden. Bijvoorbeeld door beregeningsputten nabij de Peelgebieden te sluiten. De verwachting is echter dat, ook met alle bestaande grondwateronttrekkingen, het herstel van het hoogveen zal doorzetten. De laatste jaren is er nl. al voorzichtig herstel van het hoogveen gaande en lokale vernattingsmaatregelen blijken goede effecten te hebben.”